

КОМПЕТЕНЦИОНЕН СЪД
Вх. № 405 КТ
Дата 14.07.2025г.

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет. 5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org

До Конституционния съд

бул. „Княз Ал. Дондуков“ № 1

1000 София

СТАНОВИЩЕ

по конституционно дело № 5/2025 г.

от Съюза на съдиите в България
чрез Управителния съвет,
представяван от Атанас Атанасов

ул. „Пиротска“ № 7

1000 София

Уважаеми Конституционни съдии,

С Определение от 10.06.2025 г. по конституционно дело № 5/2025 г. Съюзът на съдиите в България е поканен да предложи становище по делото, по което са допуснати за разглеждане искания за установяване на противоконституционност на разпоредбите на § 16 от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ), обнародван в „Държавен вестник“, бр. 6/2025 г. (по-нататък – „ЗИДЗСВ“) и чл. 33, ал. 4 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), с които се ограничава възможността на Висшия съдебен съвет (ВСС) в пленарен състав да избира председатели на върховните съдилища или главен прокурор, ако членовете, които участват в гласуването, са с изтекъл мандат. Предоставяме нашето становище.

1. Причини за изразяване на становище:

Както посочи в писмото си до Конституционния съд по повод поканата за представяне на становище по конституционно дело № 16/2024 г., Управителният съвет на Съюза на съдиите взе принципно решение да

изразява по конституционни дела, които се отнасят до съдоустройството и неговите принципи, функционирането на съда или статута на магистратите, за да не създадат членовете на Съюза, които са съдии, основание за отвод по текущи дела, които разглеждат и да се изключи възможността за вземане на становища по въпроси, които не са в рамките на предмета на дейност на Съюза.

Причина в случая да изразим становище са важните аргументи относно функциите на органите, администриращи съдебната система, след изтичане на срока на правомощията на членовете им, както и възможността същите да нарушат независимостта на съдебната власт за дълъг период от време с подобни актове.

2. По допустимостта на искането и връзката му с правото на Европейския съюз:

Макар че Конституционният съд вече е допуснал разглеждане на искането за обявяване на противоконституционност на двете разпоредби, съгласно чл. 25, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд (ПОДКС) по допустимостта на искането Конституционният съд може да се произнесе във всяка фаза на производството. Поради това излагаме становището си и по допустимостта на искането.

Смятаме, че искането, по което е образувано конституционно дело № 5/2025 г., е подадено от състав на Върховния административен съд преждевременно, като не е спазено правилото на чл. 18, ал. 3 ПОДКС, според което съдебните състави, които подават искания до Конституционния съд за обявяване на противоконституционност на закони, следва да изяснят дали законът, който се оспорва за противоречие с Конституцията, може да не се приложи на основание противоречието му с правото на Европейския съюз. В актуалната си практика по допустимостта на искания, отправени от редовните съдилища от различни инстанции, Конституционният съд стриктно изисква въпросите за противоречие на националното право с правото на Европейския съюз да са разгледани от запитващия съд, и ако има неясноти, да е било отправено преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз, преди да се отправи искане до Конституционния съд – така например в Определение № 2/13.03.2024 г. по конст. дело № 8/2024 г.; Решение № 5/14.06.2022 г. по 5 от 14.06.2022 г. по конст. дело № 13/2021 г., и Определение № 2/24.02.2022 г. по конст. дело № 15/2021 г. на Конституционния съд.

В настоящия случай въпросът за правомощията на органите, отговарящи за кадровата политика в съдебната власт, които те могат да управляват след изтичане на срока на правомощията на членовете им, се отнася до правото на Европейския съюз („правото на Съюза“), и по-конкретно чл. 19, пар. 1, изр. второ от Договора за Европейския съюз (ДЕС), както Съдът на Европейския съюз (СЕС) е приел в Решение от 27.02.2018 г. по дело C-64/16 *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*. В същото решение СЕС приема, че въпроси на организацията на съдебната власт, които засягат възможността за независимо функциониране на съдилищата, които биха могли да прилагат правото на Съюза, сами по себе си, са от значение за уреденото в цитираната разпоредба задължение на държавите да гарантират ефективна съдебна защита на правото на Съюза. В тази насока, в поне два свои акта – т. 203 – 204 от Решение от 18.05.2021 г. по съединени дела C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19 *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“*, и т. 92 – 96 от Решение от 30.04.2025 г. по съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23 *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, СЕС посочва изисквания към правомощията на органи, които имат възможност да упражняват кадрови или дисциплинарни правомощия спрямо съдии, и дава указания как следва да се упражняват тези правомощия след изтичане на срока им.

В случая съществува неяснота относно това дали правото на Съюза допуска със закон да се изключва изцяло упражняване на конституционни правомощия на орган, осъществяващ кадрови или дисциплинарни функции в системата на съдебната власт, като ако СЕС прецени съгласно мотивите си от Решение от 30.04.2025 г. по съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23 *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, че ограничения от посочения вид (едностранно наложена със закон забрана на независим конституционен орган да изпълнява някои свои функции само поради изтичане на мандата на членовете си) от страна на законодателя не е пропорционална намеса в независимостта на кадровия орган на съдебната власт, то оспорената норма ще бъде неприложима на основание противоречие с правото на Европейския съюз и съгласно цитираната по-горе практика на Конституционния съд, производството по делото би било недопустимо.

Изясняването на въпроса дали оспорените разпоредби противоречат на правото на ЕС би могло да бъде направено и чрез отправяне на преюдициално запитване до СЕС от страна на Конституционния съд. Ако не отправи такова преюдициално запитване или счете, че такова не е било необходимо да се отправи и от съдебния състав на ВАС, Конституционният

съд би създал опасен прецедент, с който би могло да се дискредитира доверието към съдилищата в България, които не са върховни инстанции. Би могло да се окаже, че по питання на останалите съдилища, Конституционният съд стриктно прилага наложената от него и нарочно мотивирана практика, че проверката за съвместимост с правото на Европейския съюз предхожда и е условие за допустимост на произнасянето на Конституционния съд по искане от съдебен орган, а когато въпросът е зададен от състав на върховните съдилища (или – когато се отнася до специфична материя?) тази проверка на Конституционния съд няма да е така стриктна.

Поради това смятаме, че за правилното решаване на делото би следвало да се отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз по въпроса дали атакуваната разпоредба не противоречи на изискванията за съдебна независимост по чл. 19, пар. 1, изр. второ от Договора за Европейския съюз.

Съществува и още едно основание за прекратяване на делото. В актуалната си съдебна практика Конституционният съд приема, че по исканията на различни от върховните съдилища въпросът дали дадена разпоредба от закона представлява „приложим закон“ по делото се определя от характера на производството по процесуалния закон и обема на позволената от законодателя проверка, която следва да извърши съдебният състав, като Конституционният съд прави собствен анализ за допустимост на производството пред сезиралия го съд – така напр. Определение № 1/08.04.2025 г. по конст. дело № 1/2025 г., в което Конституционният съд прави своя преценка за допустимост на определено възражение като част от „предмета на делото“ пред гражданския съд.

Предмет на делото пред административните съдилища са само онези административни актове, за които не е изключен съдебен контрол съгласно чл. 120, ал. 2 от Конституцията, освен ако изключението, въведено в закона, само по себе си не противоречи на конституционни принципи – вж. становището на Конституционния съд в Решение № 14/04.11.2014 г. по конституционно дело № 12/2014 г. Правилото на чл. 173 ЗСВ не предвижда съдебен контрол на актовете, с които ВСС предлага на президента назначаване на главен прокурор или председатели на върховните съдилища, като такова обжалване е предвидено изрично за всички други кандидати за съдийски длъжности – чл. 187, ал. 1 ЗСВ и чл. 194б, ал. 5 ЗСВ. Поради това, доколкото окончателният акт за предлагане на кандидат за председател на върховно съдилище или главен прокурор не подлежи на съдебен контрол,

то не би следвало да подлежи на съдебен контрол и решението за прекратяване на конкурс за предлагане на такъв кандидат, тъй като става въпрос за особена конституционна процедура, в която редовите съдилища не упражняват съдебен контрол. Формалният аргумент за недопустимост на жалбата пред сезиращият съд е такъв за по-силното основание, тъй като ако ВСС след обсъждане по същество на качествата на кандидатите откаже въобще да направи пред президента предложение за някоя от трите висши длъжности, този отказ на ВСС няма да подлежи на съдебен контрол, но въпреки това, съставът на Върховния административен съд, подал искането, поне за момента, поддържа, че жалба срещу прекратяване на процедурата преди пристъпване към гласуване е допустима. Конституционният съд следва да се произнесе по този въпрос за допустимостта на процеса пред сезиращия го съд, както е приел, че по принцип прави, като ако не извърши такава преценка, рискува да третира исканията от различните съдилища изцяло по различен начин и без обяснения да приеме различни решения в привидно еднакви случаи. Това не е в интерес на конституционното правосъдие и доверието на гражданите в институциите.

3. По съществото на искането:

3.1. Интереси, между които следва да се търси баланс

Предявеното пред Конституционния съд искане е за обявяване на противоконституционност на разпоредба, която урежда продължаване на функциите на държавен орган след изтичане на уредения срок на правомощията на членовете му (неговият „темпорален“ мандат). В своята тълкувателна практика – Решение № 12/27.09.2022 г. по конституционно дело № 7/2022 г. Конституционният съд ясно и правилно идентифицира двете основни ценности, които решението относно възможността за продължаване на правомощията след изтичане на мандата на един конституционен орган или членовете му следва да вземе предвид – от една страна – доколко конституционните му функции са необходими за продължаване на работата на държавата с цел опазване на правата на гражданите и другите защитени правни субекти („непрекъснатост“), а от друга – дали продължаването на срока на правомощията няма да изкриви гаранциите, които темпоралният мандат дава срещу евентуална злоупотреба с власт, доколкото целта му е чрез промяна на носителя на властническите правомощия да гарантира (само)ограничение на властимащите („мандатност“).

Следователно, за да се даде отговор на въпроса дали Висш съдебен

съвет, чиито членове са с изтекъл темпорален мандат, може да бъде ограничаван в правомощията си да избира определени органи на съдебната власт, следва от една страна да се прецени дали има кой да замести тези органи в изпълнение на функциите им (т.е. не се нарушава упражняването на важни държавни функции), и дали този избор, който бива ограничаван, е от съществено значение за защитата на конституционни ценности – според страните пред състава на Върховния административен съд – независимостта на съдебната власт, а от друга – дали продължаването на ограничените със закон правомощия на органа, чиито членове са с изтекъл мандат, не създава възможности за злоупотреба с власт.

3.2. Продължаване на изпълнение на функциите на главния прокурор, ако не е избран нов:

На първо място, за разлика от разгледаната в Решение № 12/27.09.2022 г. по конституционно дело № 7/2022 г. ситуация, в случая оспорените законодателни разпоредби не се отнасят до пълно прекратяване на функциите на членовете на ВСС с изтекъл мандат, а само до тяхното ограничаване. Поради това интересът, който има значение за разглеждане на конституционния баланс на допустимостта на кадрови решения, вземани от ВСС след изтичане на мандата на членовете му, не е свързан с техните правомощия, а с непрекъсваемостта на функциите на главния прокурор като държавен орган с конституционна уредба. В действащия текст на Конституцията главният прокурор има само две изрично уредени функции като ръководител на прокуратурата – той е член по право на Висшия съдебен съвет – чл. 130, ал. 1, и може да прави искания за сезиране на Конституционния съд – чл. 150, ал. 1. В мотивите на цитираното по-горе решение непрекъснатостта на работата на Инспектората към Висшия съдебен съвет е предпочетена, тъй като Конституционният съд преценява, че същият притежава правомощия, които при никакви обстоятелства не могат да се упражняват от други държавни органи, и отнемането им изцяло със законодателен акт нарушава баланса в ролите на разделените власти, уреден от Конституцията.

Това принципно съждение е вярно, но конкретното му приложение и предпочитането на непрекъснатостта на функциите на главния прокурор пред мандатността в конкретни случаи зависи от преценка на конкретните разпоредби и начините на определяне на ограничението на правомощията на другите конституционни органи от текущия законодател. Това налага да се разгледа цялостното законодателно решение, възприето със Закона за

изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ), обнародван в ДВ, бр. 6/2025 г., като единен комплекс, за да се прецени дали законодателят е отнел или само е ограничил в конституционно допустими рамки правомощията на ВСС, чиито членове са с изтекъл мандат.

В случая, освен оспорените § 16 ЗИДЗСВ и новия текст на чл. 33, ал. 4, със същия закон е прието и изменение в чл. 173 ЗСВ, с което е създадена нова алинея 15, която предвижда възможност ВСС да избира временно изпълняващи съответните функции, които не могат да упражняват тези правомощия за повече от 6 месеца. С това правило на практика се дава възможност на ВСС да упражнява кадровите си правомощия по отношение на ръководството на върховните съдилища и прокуратурата, но за ограничен период от време – кадровите решения относно това кой има качества да упражнява тези длъжности отново се преценяват от Пленума на ВСС – органът, който инициира вземането на тези кадрови решения от президента на Републиката. Следователно, отнемане на правомощия на органа, мандатът на чиито членове е изтекъл, няма – наложено е само ограничение на това правомощие, свързано с изтичането на срока на правомощията на избиращите кандидат за главен прокурор. Това ограничение може да бъде конституционно обосновано именно с принципа на мандатност, както ще бъде направено по-долу.

Следва да се посочи, освен това, че в Решение № 4 от 21 април 2005 г. по конституционно дело № 11/2004 г. вече е дадено тълкуване от Конституционния съд, че мандатите на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор не са непрекъсваеми и е възможно за предвидими периоди от време тези длъжности да останат без титуляр до избора на нов. Прекратяването на функциите на тези трима висши магистрати не се отразява в съществена степен и на колективния орган, в който участват по право – ВСС, тъй като останалите членове на съвета са достатъчни, за да формират кворум и мнозинство за взимане на кадровите решения, които са основно правомощия на ВСС по Конституция и в които той не може да бъде заменен от друг държавен орган.

Доколкото и тримата висши магистрати, уредени в Конституцията, могат да имат заместници, които временно да упражняват техните съществени за правосъдната власт функции, след времевото прекратяване на мандата не е абсолютно неоправдано да се отнемат или ограничават и възможностите за упражняване на някои техни функции. Няма пречка

всички правомощия на главния прокурор, които са съществени за осъществяване на наказателната политика на държавата, да се упражняват от временно изпълняващи функциите му, както това се е случвало и досега, например при отпуск на главен прокурор по болест.

Следователно, за разликата от дейността на органите с кадрова и дисциплинарна власт, непрекъснатостта на функциите на главния прокурор не създава съществени затруднения за правилно упражняване на правосъдната функция на държавата. Липсата на такъв орган не се отразява и на независимостта на прокуратурата, тъй като органът, който трябва да гарантира тази независимост, не е главният прокурор като административен ръководител, а Прокурорската колегия на ВСС, която е колективен орган и останалите ѝ функции не са ограничени.

3.3. Роля на принципа на мандатност като гаранция срещу злоупотребите с власт

В Решение №13 от 15 декември 2010 г. по конституционно дело №12/2010 г. Конституционният съд тълкува понятието „мандат“ като съдържащо два елемента – функционален и времеви (темпорален). В решението за тълкуване на Конституцията са разгледани подробно онези правни ограничения (забрана за предсрочно освобождаване, гаранции за ефективно упражняване на функциите, заплащане и физическа защита и под.), които запазват функционалното съдържание на мандата до изтичане на срока му във времето. По изложената в това решение логика обаче след изтичане на темпоралния мандат запазването на функциите следва да е обосновано с конституционна необходимост за запазване на правилното упражняване на държавната власт.

Това е така, тъй като времевият аспект на мандата представлява специфична гаранция срещу това един и същи човек вечно да упражнява определени държавни функции – положение, несъвместимо с принципите на ограниченото държавно управление и демократичната държава. Затова и при орган, чийто мандат е изтекъл, тъй като времето ограничение на мандата, което до изтичането му е било инструмент за предотвратяване на прекалена власт от страна на другите държавни органи, продълженият след изтичането мандат вече се превръща в такъв за злоупотреба с властта на оставащия да упражнява държавна власт без обозрим краен срок.

Именно задача на законодателя е да предотврати подобни ситуации, като уреди правила за разумно ограничаване на властта на органа, действащ

отвъд срока на мандата си. Това е изискване на правото на съвременните демократични държави, както посочва и СЕС в мотивите си по т. 95 от Решение от 30.04.2025 г. по съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23 *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, а и следва от изяснения още в Античността принцип за срочност на функциите на държавните органи в една република.

В случая оспорените ограничения са свързани с възможността да се предлага за избор главен прокурор от орган на държавната власт с изтекъл срок на мандата на членовете си, които поради това са поставени в изключително висок риск от поставяне в зависимост, тъй като запазването на всичките им професионални привилегии, заплащане и социални права в обема, в който ги имат, е поставено в зависимост от това Народното събрание да не успее да избере последващ състав на ВСС. Това естествено води до риск от подчиняване на всеки политически фактор, който би могъл да препятства подобно решение, още повече, че то се взема и с квалифицирано мнозинство – чл. 130, ал. 3 от Конституцията, т.е. една малка по размер парламентарна група може да играе съществена роля за блокирането на избора на нови членове на ВСС, т.е. дори по-малките парламентарни групи могат чрез подобни неправомерни „услуги“ да си осигурят подчинението на членовете на ВСС с изтекъл мандат.

Следва да се вземе предвид и значителния риск при избора именно на главен прокурор, за който вече е установено с решение на Европейския съд за правата на човека – Решение *Колеви с/у България*, жалба № 1108/02, §§ 204 – 207, 5 ноември 2009 г., че конституционните и процесуални разпоредби относно начина на функционирането му създават висок риск от безнаказаност на противоправни действия и липса за институционален контрол на дейността на главния прокурор. При това положение, доколкото разделението на властите не изключва възможност за демократичен контрол на законодателния орган над тези на съдебната власт – както изрично е приемал многократно и Конституционният съд, вж. напр. Решение № 6/06.06.2017 г. по конституционно дело № 15/2016 г., не само правомощие, но и задължение на Народното събрание е да създаде такава правна рамка, която да предотвратява възможността да се злоупотребява с избора на главен прокурор, което е много по-лесно, ако избирателите на кандидата за такъв – членовете на ВСС, са с изтекъл мандат.

Тук следва да се обсъди и ключовият въпрос за продължителността на мандатите – именно с цел запазване на независимостта им, мандатите на

тримата най-висши магистрати в България са ограничени по брой, но с голяма продължителност – седем години. Целта е да се гарантира спокойствие на титулярите на тези длъжности, че могат да отстояват в обществена полза независимостта на частите от съдебната система, които управляват. Това обаче означава, че изборът на тези трима най-висши магистрати следва да е във висока степен гарантиран срещу всякакви форми на външно влияние, за да може да няма риск те да упражняват в рамките на продължителния си мандат тези правомощия недобросъвестно и целенасочено не по начина, който чл. 117, ал. 1 от Конституцията изисква. Така опороченият поради риск за независимостта на членовете на избирателното тяло (ВСС) избор на главен прокурор или председател на върховно съдилище означава риск от натрапване на неподходящ кандидат, който не отговаря на изискванията по чл. 117, ал. 2 от Конституцията при изпълнение на функциите си да се подчинява само на закона, за дълъг срок от време, при това без възможност за никакъв контрол от останалите власти. Именно и в това е рискът от изкривяване на принципите на мандатността, който се проявява, ако на държавни органи, чиито членове са с изтекъл мандат, бъде позволено да вземат съществени конституционно значими решения с трайни последици.

Накрая, тъй като може да бъде направено възражение, че с приемането на посочените разпоредби Народното събрание злоупотребява с конституционните си права, като вместо да избере нови членове на Висшия съдебен съвет, ограничава правомощията на вече назначените такива със закон, следва да се посочи, че Народното събрание е колективен орган, чиято воля не се формира единно, а чрез парламентарни процедури, които формират различни мнозинства. Поради това властта на Народното събрание като висш демократичен орган не може да се ограничава с аргументи за това, че то не може да формира воля за вземане на решения по свързани въпроси с този, по който е упражнило правомощията си.

В случая изборът на членове на Висшия съдебен съвет става с мнозинство от две трети от народните представители съгласно чл. 130, ал. 3 от Конституцията. Това мнозинство обаче не се формира от Народното събрание като някакъв фиктивен организъм със своя единна воля, а от волеобразуващите му членове – народните представители. При това мандатът на всеки един от тях е свободен и не може да бъде обвързван с воля на други лица или по други въпроси – чл. 67 от Конституцията. Така Народното събрание може да изрази воля за отрицателно упражняване на правомощията си – да ограничи в рамките на принципите на мандата на

другите конституционни органи тяхната компетентност, без да е задължено непременно да осъществи правомощия в положителен смисъл – да вземе индивидуално кадрово решение за избор на конкретни професионалист за членове на Висшия съдебен съвет. Двете решения изискват различна преценка, като положителното от тях носи много повече политически и управленчески риск – да се изберат хора, които действително да отговарят на изискванията на чл. 130, ал. 2 от Конституцията – честност, моралност и професионализъм, поради което е предвидено и по-голямо мнозинство за приемането, от това да се ограничи възможността хора, които са поставени в риск да действат зависимо (членовете на ВСС с изтекъл мандат), да бъдат ограничени във вземането на дългосрочни държавнически решения. При това, както вече беше посочено, с приемането на разпоредбата на чл. 173, ал. 15 ЗСВ на членовете на ВСС не е забранено да упражнят кадровите си правомощия по отношение на ръководството на върховните съдилища или прокуратурата, а това правомощие е ограничено до обозрим срок, който да позволи продължаване на правилното функциониране на институциите, но и да ограничи възможността вземаните решения да имат дългосрочни вредни последици, които са трудни за поправяне.

Именно поради последното съображение, тъй като изтичането на срока на правомощията на членовете на ВСС намалява интензивността на гаранциите за тяхната независимост от конституционен порядък (доколкото самият факт на изтичане на срока води до риск от зависимост), а изискванията за мандатност и отговорен избор на заемащите висши държавни длъжности изискват органи в риск от зависимост да не вземат политически решения с възможни дълготрайни последици за държавата, е допустимо ограничението, въведено с оспорената редакция на чл. 33, ал. 4 ЗСВ, която по тази причина не излиза от конституционната рамка на понятието „мандатност“ и гарантира правовата държава, а не я поставя в риск.

4. По отношение на прекратяването на започнатите процедури за избор на главен прокурор – § 16 ЗИДЗСВ:

Посочените в предходната точка съображения налагат да се приеме, че в рамките на преценката на Народното събрание за риск от зависимост на орган, чиито членове са с изтекъл мандат, е и въвеждане на правило какво да се прави при вече започнала конкурсна процедура за избор на председател на някое от върховните съдилища или главен прокурор. В тези случаи нормативната цел на новата редакция на чл. 33, ал. 4 ЗСВ няма как

да бъде постигната, ако не се предвиди прекратяване на вече започналите процедури – несъщинско обратно действие на закона.

Действително, това засяга правата на кандидатираните се за поста на главен прокурор, то тези права, както е признато многократно в практиката на Европейския съд за правата на човека (по повод назначаването във висшия кадрови орган на съдебната власт, вж. Решение *Lorenzo Bragado и др. с/у Испания*, жалба № 53193/21 и пет други, §§ 79, 82 – 93, 22 юни 2023 г. и цитираната практика), са само с процесуален характер – не съществува право да бъдеш избран за упражняване на висша държавна длъжност, а само право на честно провеждане на избора. Според практиката на Европейския съд за правата на човека, която Конституционният съд многократно е възприемал като ориентир за тълкуване на основните права и по българската Конституция, за най-висшите държавни длъжности, ако законодателството изрично не предвижда съдебен контрол и характерът им е свързан с обективни интереси на държавата (вж. Решение *Vilho Eskelinen и др. с/у Финландия [ГК]*, жалба № 63235/00, § 62) не съществува защитимо пред съдебен орган право, като с оглед на съществените държавни интереси, свързани с поста на главния прокурор и установената вече чувствителност на тази длъжност според българския конституционен модел на влияния, е напълно разумно назначаването му да се ръководи и от съображения за гарантиране на най-висока независимост на избиращите кандидат за главен прокурор. В този смисъл също са налице аргументи на Европейския съд за правата на човека относно процедурите за избор на председатели на върховните съдилища и главен прокурор – вж. Решение *Цанова-Гечева с/у България*, жалба № 43800/12, § 86, 15 септември 2015 г. Поради това преценката на законодателя за прекратяване на започнала процедура за избор на някой от тримата най-висши магистрати следва да се свежда до такава за защита на интереса на държавата, а не на личните права на кандидата да заеме определена длъжност, които не са правно защитими субективни права.

Поради това, за да упражни легитимно правомощията си в защита на мандатността срещу рискове от провеждане на избор от лица, за които съществува възможност за непрозрачно влияние, когато този избор може да повлияе на ръководството на извършването на правосъдната политика на държавата за години наред, Народното събрание може да прекрати започнала процедура за избор на председател на върховно съдилище или главен прокурор, ако членовете на ВСС, която я провеждат са с изтекъл мандат.

Уважаеми Конституционни съдии,

В заключение, становището ни по исканията на Върховния административен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на § 16 от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 6/2025 г., и чл. 33, ал. 4 от Закона за съдебната власт (в редакция от същата дата), е, че:

1. Делото пред Конституционния съд следва да се прекрати като недопустимо поради липса на компетентност на сезиращия съд, или евентуално поради липса на изясняване дали двете разпоредби са приложим закон поради несъответствие с правото на Европейския съюз, евентуално

2. Преди разрешаване на спора Конституционният съд следва да отправи до Съда на Европейския съюз преюдициално запитване по въпроса дали чл. 19, пар. 1, изр. второ от Договора за Европейския съюз допуска прилагане на разпоредби като оспорените, с които се ограничават правомощия на кадрови органи на съдебната власт след изтичане на мандата на членовете им по Конституция и това може да създаде риск за независимостта на такива органи, евентуално

3. Ако делото се разгледа по същество, исканията следва да се отхвърлят като неоснователни, защото отразяват възможността за взаимен контрол между законодателната и съдебната власт в защита на принципа за независимост на вземащите кадрови решения в последната.

С уважение:

Atanas
Stoilov
Atanasov

Digitally signed by
Atanas Stoilov
Atanasov
Date: 2025.07.04
08:30:17 +03'00'

Атанас Ст. Атанасов

Гр. София,

4.07.2025 г.

Председател на Управителен съвет на

Съюза на съдиите в България